

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, a. m. kedden, csütörtökön, és szombaton délelőtt.
Ara évi negyedszer 3 fl. o. e. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 20 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „Közvetítő” címűk sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás A „K. KÖZLÖNY” jul.—decz. folyamára.

Előfizetési ára:

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 „

Évnyegyedre 3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Az erdélyi vasutügy a n.-szebeni tartományi gyűlésben.

N.-Szeben, július 1.

(zs) „Rara temporum felicitas — mond Tacitus — ubi sentire quae velis, et quae sentias dicere licet!”

E mondat valósága soha és sehol sem bizonyult be oly kirívó módon, mint a n.-szebeni tartománygyűlésnek az erdélyi vas-pálya ügyében tartott mai ülésében.

Olvasóink alkalmasint nemcsak a távra, hanem rendes hírlapi tudósítások útján is értesültek már az itteni eseményekről; ámde a felkelte szóvihar forgoszlének, a színpadi villámok cikázásának a fétet vesztett szenvedő toborzóeljárásának indokaival aligha ismeretesek, s bizony feltehető, hogy a mai nap élményeit meg nem értheti az, a kinek nincs alkalma kissé mélyebben betekinteni az itteni színpalak redői közé.

Nem hiszem, hogy közüllünk valaki ez annyit vitatott, a hazafiak gondjait oly régóta foglalkodtató tárgyhöz közt reményeiben csatlakozott, avagy midőn a n.-szebeni tartománygyűléstől az ügy fontosságához minden felekezetségen s nemzeti ingerkedésen felül emelkedve lenni kellett méltóságához mért részrehajlatlan, minél több érdeket fölkaroló az osztó igazság böles, és bígadt szavának megfelelő határozatot várt ebbeli várakozásában a létrejött eredmény által magát szerfelett meglepetve találta volna, bárha általánosan tudva volt, és még van, hogy a tartománygyűlés többsége mindemellett egyedül a nagy-várad kolozsvár-brassói vasutvonalat tartja olyannak, mely ez országgrész egyetemes közöhatásának, általános érdekeinek leginkább megfelel. S e nézetet csaknem minden szónok kimondotta e bevallás az elfogott felirathat is világosan ki van fejezve!

Honnan mégis ez eredmény?

Megkísértjük körvonalozni; mert hazánk anyagi jólétét sokkal mélyebbre ható kérdésnek tekintjük, semhogy a mellettlünk, néma szemlélők mellett meglehetősen távolban árnyként elvonuló itteni események közül legalább azon mozzanatokat, mik ez országgrész jövőd felvirágzását eredményezhetnék, vagy kol-dusbotot adhatnának a sokat zaklatott s péc-zéből már k-fogyott erdélyi ember kezébe ki-ne ragadnók, s a történelem számára meg-örökíteni ne törekednénk.

Brassói képviselő Maager Károly húzamos idő óta fáradozik az erdélyi vasut létrehozásában, mi végett, hogy messzebb ne kezd-jük, még a n.-szebeni tartománygyűlés múlt-évi idénye alatt megkísértette ezen ügynek a nevezett gyűlés elébe hozatalát; e szándoka-ban, azonban akkor egy román tekintély ál-tal lön meggátolva. Most ismét, s pedig több

sikerrel tett kísérletet, s bárha ezáltal egy-száz tekintély kívánta megakadályozni, a vas-utügy elvégre mégis a gyűlés asztalára jutott, s javaslatlétel végett egy 14 tagu bizottmány-nak adatott át, melybe az arad-szeben-vörös-toronyi vonalnak — természetesen — csak 3 embere jutott be, s még is ezek dön-töttek!

Ezek az urak nem bocsáthatják meg Maager-nek, hogy ez ügyet egyáltalában szóba hozta, s arad-szeben-vöröstoronyi terveiket megza-varni iparkodott. S ez nagyon természetes, könnyen megérthető: miért özönlik el ők a szabadszólás jogát igénybe vevő Maagert ép-jök egész összégével, felfogható — mondjuk — hogy Maager oppositóját nem tűrhették, hisz ez az itteni viszonyok sajátságában a kö-vet urak társadalmi állásában sarkalnak, hisz ezen urak elismerik ugyan, hogy egész Erdély anyagi állapota lehető siralmas fokra szállt alá, hogy ez országgrésznek a múlt k-vált a közel múlt idők folytán zátonyra ke-rült egyetemes államhaja csak a lehető legezserűbb módon alkalmazott közlekedési eszközök által válhatik ismét lengővé — ám-de ők úgy tesznek, mint Constant Benjamin hajótörést szenvedettje, ki az elemek dühének közepette csak saját édes énjére gondolt mond-ván: „Uram! nem vagyok oly szerény-telen, hogy arra kérjelek, mikép mindnyájunkat megments, szaba-díts meg csak engem egyedül!”

Hanem minő ezelt akart egy bizottmány, valamint magának a tartományi gyűlésnek több-ségét elérni az által, hogy a kisebbségtől ma-gát járszalagon vezetetni engedte, azt egy-szerű eszünkkel fölfogni nem bírjuk. Megle-het, hogy ebben igen mély politikai bölce-ség rejlik, de mi azt sem látjuk át: minő értéke van az ugynevezett „arad-alvinczei meg-léti tény” további következményei ellen szin-padra hozott színes ellenzéknek, s ho-gyan vélte általán véve a többség a bizott-mány részéről ajánlott, s a teljes ülésben is kereszttül vitetni engedett szintén ugynevezett „közvetítő” vasutvonal segélyével, mely szerint a fővonal Alvinczről a Küküllő völgyön fel Balászfalván, Medgyesen, Segesváron, Kö-halmon, Brassón és Bodzán át lenne vezetendő s egyszersmind két oldalal volna létreho-zandó, egyik Alvinczről Gyulafejeváron át Kolozsvárra, a másik pedig Kis-Kapusról (Medgyes tőszomszédságában) N.-Szebenig — hogyan vélte, mondjuk, a többség e tervezet által, melyet oly kevés előrelátással hagyott magára tukmáltatni, ez országgrész egyete-mes érdekeit kielégíthetni?

Igénytelen nézetünk szerint átláthatta vol-na a többség, hogy a vizet az „arad-alvinczei fait accomplie” változatlan gyanánt történt elfogadása által éppen és csupán az arad-szeben-vöröstoronyi minoritás malmára hajto-ta; mert vagy nem fait accomplie az arad-alvinczei tétemény, vagy az alvincz-szeben-vöröstoronyi is az. Hisz e minoritás elég világosan értésére adta, hogy miután most, a jelen pénzügyi viszonyok közt, csak egy erdélyi vasut-vonal kiépítéséről lehet szó, ez okból, főleg pedig azért is, mivel Erdélyt minél keveseb-bel kívánják kielégíteni, e kevésnek megadása sem többet sem kevesebbet nem jelent, mint a legkevesebbe kerülő, hanem aztán legro-videbb s ez országgrész alig egy ötöd részét ki-elégítő arad-vöröstoronyi vonal kiépítését; mert hát N.-Szebennek Erdély fővárosává kell len-ni, ez világos!

Szerintünk a többség azt is átláthatta vol-na, hogy ama „közvetítő” * vonal csak ke-

*) Bécsi levelezőnk már korábban megírta, hogy az iránt Bécsben legkisebb rólonszenv sincs. Szerk.

lepeze; hogy azért harcoltak annak egyhan-gu elfogadása mellett az arad-szeben-vörös-toronyi vonal pártolói oly elkéserezzel, azért szőlítottak fel Maagert előbb a június 29-én tartott százsz nemzeti conferentiában a vasúti választmány által ráruházott előadói hivatal letételére, azért akarták miután előbb provo-cáltak még mielőtt nyilatkozott volna a neve-zett bizottmány által törvényszéket tartatni felette, s ama tisztségtől megfosztani, mivel terveik leleplezésétől féltek.

Sőt még azt is könnyen áterthette volna a többség, hogy ha az ugynevezett „köz-ve-títő vonalnak” azon két águ vilája, mely Alvinczről a Küküllő téren felvonulva csaknem minden százsz várost felűz, létre jö, főleg a specialis százsz érdekeknek lesz elég téve; ezért hagyták cserben a várad-kolozsvár-bodzai vonalat a Medgyes-szék, segesváriak, köhalmiak, brassóiak, sőt még az említett vo-nal által közéről érdekelt beszterceiek is.

Nem kellett-e szükségképpen bálumattal elteltie mindenkinek, a ki a román követek-nek e nagy életkérdésben tanúsított hideg közönyösséget szemlélte; ha látta minő sóbál-ványserült némasággal ülnek helyeiken akkor, midőn egy oly ügy van szűnyögen, mely ha őket most a nagyobb mérvű mezei gazdaság, a kereskedés és gyáripar terén kiválóan nem is érdekelné, részvétüket, legalább a jövő te-kintetéből némileg tán mégis igénybe vehette volna. S mit mondjunk azon pár magyar re-galistáról?

Nem győződött-e meg a többség, hogy ha egyáltalában az egész „közvetítő” vasutáló-zat mindkét szárvonalával együtt valamikor létre is jöne, ezáltal ez országgrész összes ér-dekeinek még sem volna elégtéve, ily módon ugyanis egy egész vasutvonalra halmozód-nék ugyan össze ez országgrész egyharmad-részében, míg a más kétharmadrész, Erdély egész északnyugati oldala, névszerint az épít-kezési anyagokkal, érzékekkel, érzés vizekkel bővölködő székelység, Erdély gabnátára: a mezőség stb., mégis kénytelen volna ama köz-lekedési emeltyű javadalmait nélkülözni.

S valóban csodálatosok némely combina-tiók utai. Egész komolysággal beszélnek csak egy fővonal kivételőségéről, erősítik, hogy mindkét fővonal u. m. a n.-várad-kolozsvár-bodzai s az arad-szeben-vöröstoronyi vonalok egyidejű kiépítése lehetetlen, s mégis oly kombinációt fogadnak el, mely akár az abban foglalt mértföldek számát, akár pedig a meg-kívántató költséget tekintve ama két vonalt együtt véve, aligha valamivel rövidebb vagy gazdaságosabb. Az idézett kombinációban ugyanis az említett két fővonalból csak két darabka hiányzik, u. m. a n.-szeben-vörös-toronyi, s a n.-várad-kolozsvári, ellenben 3 mond: három szakutczát tartalmaz, névszer-int: 1) a n.-szebenit, 2) a kolozsvárit, 3) a n.-váradit, s valjon e három lekötött ér nem többet megemészt-e az állami kamatbiztosíték-ból, mint a mennybe az érintett két kis vo-nalka kiépítése kerülne?

Mind ezek dacára az olvasó előtt még mind nem lesz világos, mi tehát tulajdonkép a kulcs e vasúti határozat rejtelkéhez? A különben a többség részéről óhajtott s legez-lerűbbnek elismert n.-várad kolozsvár-bodzai vonalt nem akarták elhatározni, mert ezzel a távollevő magyaroknak és székelyeknek, kikkel e távolított minden alkalommal érez-tetni kávjának, kedves dolgát műveltek volna, s ezt e tartománygyűlés nem teheti, tenni nem akarja, ebben ugy a többség, mint a kisebbség megegyezik; másfelől azonban oly kombinációt kellett megállapítani, melylyel a n.-várad-kolozsvár-bodzai vonal elejtése által megrövidített medgyesieket, segesváriakat,

köhalmiakat és brassóiakat ama combinatio-nak megnyerni lehessen. Hinc illao!...

Mindezek dacára okunk van hinni, hogy viszont a tisztelt tartománygyűlési többségnek éppen nincs oka meglegedve lenni, csak imént taglalt művel, gyönyörködni az ün-feladás e cselekményében, sőt meg vagyunk győződve, hogy ha „eső után”, a „tanácsbáz-ból” lejőve „Madridtól távol” magának időt venne az utáfgondolásra, alkalmasint elmond-hatná az egyszerű herceggel: „Dites moi, si je m'amuse!”

Záradékal tán nem tévedünk, ha azon meggyőződésünket fejezzük ki, hogy a nagy-szebeni tartománygyűlés mai votuma a vasut-ügy megkezdett menetén még sem változtatott, hogy annak sem nem használt, sem nem ár-tott, s hogy ellenben a mai vita mely benyom-mást teend egy egész Magyarországon, va-lamint elhatározó körökben is.

Legvégül nem tehetjük, hogy ne intézzünk egy igen szerény kérdést az arad-szeben-vöröstoronyi vasut előharcosaihoz: vajlon ha a mások által produkált, s mindamellett a tár-gyalgosság szoros korlátain belül maradt Maager meggyőződése nyílt kimondásával, érvek hiányában a személyeskedésnek a par-lamenti vitákból minden művelt népeknél szá-múzott s eddig hallatlan zivatart volt képes előidézni, minek volnának kitéve azok, a kik a követurak személyes lételével szoros kap-csolatban álló vagy közjogi kérdések-ben kellő nyíltsággal szólni merészkednének?

Törvényjavaslat

egy rendezett közigazgatás s igazságszol-galtatás könnyebb elérése végett Erdély Nagyfejedelemség politikai beosztásában szükséges változások iránt.

1. §. Az eddigi törvényhatóságok közül Doboka, Torda, Küküllővár és Felső-Fehérmegyek felosztattának, ellenben egy új törvényhatóság alakítottatik, s ebekepeást a többi még ezentel is fennálló törvényhatóságok határaiban a czélnak megfelelő változások tételnek.

2. §. Ennélfogva Erdély nagyfejedelemsé-ge jövődében következő törvényhatósá-gokból áll:

- 1) Dézsi törvényhatóság (Szolnokmegye.)
- 2) Kolozsvári törvényhatóság (Kolozsme-gye.)
- 3) Károlyi-ferhávi törvényhatóság (Fehér-megye.)
- 4) Dévai törvényhatóság (Hunyadmegye.)
- 5) N.-szebeni törvényhatóság (szászfeld.)
- 6) A fogarasi törvényhatóság (Fogarasi-deke.)
- 7) Udvarhelyi törvényhatóság (székelyföld.)
- 8) Régeni helyhatóság (Régenmegye.)
- 9) Naszód törvényhatóság (Naszód vidéke), melyek kerületekre (alispánságok, alkaptá-nyok, fiók-székek és székekre) osztatnak fel.

3. §. I. A dézsi törvényhatóság (Szolnok-megye) áll: magyar-láposi, dézsi, retgei és szamosújvári kerületekből (alispánságokból).

A magyar-láposi kerület magában foglalja: a) az egész magyar-láposi járást; b) a kacz-kói járást Bába, Blenke-Poján, Dalmár, Drágya, Gosztilla, Károlyfalva, Tordavilma és K.-Borsz községek; c) a retgei járástban fekvő Hollómező, Horgospataka és Petcsészeg községeket.

A dézsi kerülethez tartoznak: a) az alpa-réti és váadi járástok, az alparéti járáshoz tartozó Csernek és Bezdéd községek kivételé-vel; b) a kaczkói járás, azon községek kivételével, melyek (b. alatt) a magyar-láposi ke-rülethez csatoltattak; c) a szurdoki járás, Szur-duk, Szalona, Muncsel, Nagy- és Kis-Kristolec, Salamon, Tótszállás községek kivételével; d) Alsó-Gyékényes, Csán, Dézs (mezőváros), Dézsakna, Felső-Gyékényes, Kodor, Néma és Szekeres, Törpény községek a dézsi járásból; e) a bálványos-váraljai járáshoz tartozó Bál-ványos-Váralja, Mikeháza, Szász-Nyires és Szent-Benedek községek.

A retgei kerülethez tartoznak: a) a bálványos-váralji járásban fekvő Magyar-Détse, Omlásfalja, Árpástó és Szent-Margita községek; b) a retgei járás kivéve azokat a községeket, melyek (c. alatt) a magyar-láposi kerülethez csatoltattak; c) a kőfarkai járás, Kőfarka, Középfalva, Oláh-Nyires és Sz. szármaközségek kivételével; d) a bethleni járás, Magyar- és Oláh-Nemcsény, Virágosberek, Tóhat, Kócs, Oláh-Némethi, Prisló, Csepán, Laska és Entradam községek kivételével; e) a buzai járásban (azelőtt Dobokamegyében) fekvő Bődön és Ents községek; f) a kerlési járásbeli (azelőtt Dobokamegyei) Fellak, Kentelke, Sárvár, Sajó-Szent-András és Sajó-Keresztur községek.

A szamosújvári kerülethez tartoznak: a) nagy-iklodi és széki járás egészen (ezelőtt Dobokamegye); b) a buzai járás, kivéve Gyek, Bődön és Ents községeket (előbb Dobokamegye); c) a dézsi járásbeli Dengeleg, Girólt, Kérő, Kecsed, Ormány, Péntek, Sajó, Széplak és Szükerék községek; d) a bálványos-váralji járáshoz tartozott Bátor, Csaba, Csabafalva, Csaptelek, Ördögös-Filzes, Péterháza, Szamosújvár-Némethi és Szilágyó községek; e) a páncél-esei járásban (ezelőtt Dobokamegyében) fekvő Páncél-Cseh, Réce-Keresztur, Kecskabáta, Szótelke, Szent-Katolna és Völcs községek; f) az azelőtt saját törvényhatósággal bírt Szamosújvár városa és Szék mezővárosa.

II. A kolozsvári törvényhatóság áll (Kolozs megye) Bánffy-Hunyad, Hidalmás, Kolozsvár (falusi községek) Mocs, Torda és Kolozsvár szabad kir. városi kerületekből.

A bánffy-hunyadi kerülethez tartoznak: a) az egész bánffy-hunyadi és magyar bilaki járás; b) a bácsi járás Jegenye község; c) a gyalui járás Pányik, Nagy-Kapus, Kis-Kapus, Oláh-Kapus, Egerbegy, Dongó és Győr-Vásárhely községek; d) a nagy-almási járás Nyíres, Kőkenyes, Babonya, Sobok, Sztána és Oláh-Nádós községek.

A hidalmási kerülethez tartoznak: a) az alparéti járásból Csernek, Bezed, továbbá a szurduki járásból Kis-Kristólez, Nagy-Kristólez, Szalana, Salamon, Szurduk, Muncsel és Tótszállás községek (azelőtt Szolnok megye); b) az egész magyar-egregyi járás (azelőtt Dobokamegye); c) a páncél-esei járás, kivéve a szamosújvári kerülethez (c. alatt) kapcsolt helységeket (ezelőtt Dobokamegye); d) a választotti járás (ezelőtt Dobokamegyei) Adalin és Drág községek; e) a fejedri járás Topa-Szent-Király község; f) a bácsi járás Vársártelke, Oláh-Köblös, Forgács-Kut, Dank, Angyas és Lapupatak községek; g) a nagy-almási járás Rajtolcz, Káspatak, Czold, Berese, Magyar-Zsombor, Nyerecz, Középlak, Zutor, Tamásfalva, Nagy-Almás, Nagy-Petri, Kis-Petri, Tótelke községek.

A kolozsi kerülethez tartoznak: a) a fejedri járás, kivéve Topa-Szent-Király községét; b) a gyalui járás, a bánffy-hunyadi kerülethez csatolt Pányik, Nagy-Kapus, Kis-Kapus, Oláh-Kapus, Egerbegy, Dongó és Győr-Vásárhely községek kivételével; c) a bácsi járás, a más kerületekhez eső Jegenye, Vársártelke, Oláh-Köblös, Forgács-Kut, Dank, Angyas és Lapupatak községeket kivéve; d) a volt kolozsi járás, kivéve Ajton s Röd községeit; e) a választotti járás, Adalin és Drág községek kivételével; f) a palatki járás Alsó- és Felső-Zsuk, Nemes-Zsuk, Kötendel és Visa községek; g) a szent-lászlói járás (ezelőtt tordamegyei) Kis-Fenes, Szent-László és Szelistye községek.

A mócsi kerülethez tartoznak: a) a mócsi járás (egészen); b) a palatki járásból Barév, Katona, Keszi, Kis- és Nagy-Czeg, Legen, Kalzán, Oláh-Gyeres, Palatka, Pete és Vajdakamarás községek; c) a mezősegi járásból (előbbi Tordamegyéből) Czikud és Szt. Jakab községek; d) a buzai járásból (előbbi Dobokamegyéből) Gyeke község.

A tordai kerülethez tartoznak: a) a torozskói járás (egészen); b) a szent-lászlói járás, kivéve Kis-Fenes, Szent-László és Szelistye a kolozsvári kerülethez csatolt községeket; c) a lupsai járás kivéve Lupsa községet (tartományával) s továbbá Alsó- és Felső-Szolcsava; d) az aranyosi járásból Gerend-Keresztur, Hadrév, Keczé, Aranyos-Lona, Gerend, Gyéres, Gyéres-Szent-Király községek; e) a mezősegi járásból Alsó-Detrehem, Bő, Felső-Detrehem, Kók, Mező-Csán, Orke, Torda, Tóhat és Egerbegy községek (mindnyájan az előbbi Tordamegyéből); f) a kolozsi járásból Ajton és Röd községek. Kolozsvár szabad kir. városa magában egy kerületet képez.

III. A k.-fehérvári törvényhatóság (Fehérmegye) áll Topánfalva, Abrudbánya, N.-Egyed, K.-Fehérvár, M.-Ujvár, Balázsfalva és vizaknai kerületekből (alispánságokból).

A topánfalvi kerületekhez (offenbányai kiküldött segédhatósággal együtt) tartoznak: a) az egész topánfalvi (felső-zalatnai) járás; b) az alsó-zalatnai járásból Munka község; c) a felső-igényi járásból Brezsed, Szántos, Muncsel, Felső-Csora, Ponör és Offenbánya községek; d) a lupsai járásból (ezelőtt Tordamegye) Lupsa község (tartományával együtt); e) az alsó-igényi járásból Remete, Mogos, Kókány és Bredest községek.

A felső-igényi kerülethez tartoznak: a) az egész felső-igényi járás; b) a felső-igényi járásból Intre-Gáld, Felső-Gáld, Gaurény, Magyar-Igen, Metesd, Ompolyca, Pojána, Sárd és Tótfalu községek; c) az alsó-igényi járásból Alsó-Gáld, Aekás, Zervás, Benedek, Csáklya, Czela, Gáldt, Igenpataka, Királypataka, Koslár, Krakkó, Magyar-Boros-Bocsárd, Maros-Szt. Imre, Mindszen, Ó Boros-Bocsárd, Tibor, Vajasad községek; d) az alvinczi járásból Akmar, Alvincz, B. rerek, Borsómező, Karna, Szarakszó, Újvincz, R. kató, Sebesány községek.

A marosújvári kerülethez tartoznak: a) az egész maros-újvári és szent-benedi járás; b) az előbbi Küküllőmegyének radnóthi járásából Báhabalma, Bord, Dégh, Kincsi, Oláh-Kocsárd, Radnóth, sállyi. Székut községek.

A balázsfalvi kerülethez tartoznak: a) az előbbi Küküllőmegye egész bényei és tatár-laki járásai; b) a balázsfalvi járás, kivéve Szász-Csanád községét; c) a nagy-szebeni székhöz tartozott Balkács és Zsitve községek; d) a volt Küküllőmegye gálfalvi járásában fekvő Küküllővár és Alsó-Baj-m községek.

A vizaknai kerülethez tartoznak: a) a pokfalvi járás, kivéve S. rostély és Csicsó-Holdvilág községeket; b) a kis-enyedi járásból Buzd, Drassó, Gergelyfája, Kis Eoyed, Konea, Kutfalva, O Grbó, Spring és Vingard községek; c) Szerdahelyszékből Nagy-Ludas és Toporecsa községek; d) Vizakna mezőváros váltáságos helysége.

IV. A dévai törvényhatóság (Hunyad megye) áll Puj, Hátszeg, Vajda-Hunyad, Dévs, Szászváros és Maros-lye kerületekből (alispánságokból).

A puji kerülethez tartoznak: a) az egész sylyi és borbáthi járás; b) a matsedi járásból Bajesd, Fehérviz, Korojesd, Matsed, Páros, Pestera, Rusor, Serély, Vajdei és Köalya-Obába községek.

A hátszegi kerülethez tartoznak: a) az egész demsusi, klopotivai és tótesdi járás; b) a matsedi járásból Alsó-Szálláspatak, Felső-Szálláspatak, Malajesd, Nuksora, Obahásibí sel; c) a kitudi járásból Baczalár, Bosorod, Gontzága, Jo-Valesel, Kit d, Kovrágy, Lunány, Oláh-Brette, Pokol-Valesel községek; d) a hosdái járásból Matsó, Magyar-Brette, Rusa, Str'gy-Plop községek; e) Hátszeg mezőváros.

A vajda-hunyadi kerülethez tartoznak: a) a vajda-hunyadi járás (egészen); b) a hosdái járásból Alsó-Nálad, Hosdat, Kis-Kalány, Nagy-Oklos, Pusztá-Kalány, Szent-Király és Zeykfalva községek; c) a kitudi járásból Gr d, Kis-Oklos, Kö-Boldogfalva, Szent-György-Vale, S. rigy-Szent-György, Strigy-Obába, Strigy-Szaesal községek; d) az alpestisi járásból Bujtur, Erdőhát, Ulm községek; e) Vajda-Hunyad mezőváros.

A dévai kerülethez (egy solymosi kiküldött segédhatósággal) tartoznak: a) a dévai és solymosi járás egészen; b) az alpestisi járásból Alpestes, Árki, Bási, Dsuzsány, F. Pestes, Keresztur, Keresztény-Almás, Kis- és Nagy-Bartsa, Nándor, Nándor-Vale, Popesd, Sáfalva, Szántóhorma, Szent-András, Tamás-telke községek; c) a losádi járásból Dedáts és Tompa községek; d) a keméndi járásból Arany, Bápatak, Berekszó, Cserte, Hordol, Gyertyános, Haró, Keménd, N.-Ág, Szeke-remb, Vormaga községek; e) Déva mezőváros.

A szászvárosi kerülethez (egy kiküldött segédhatósággal Algyógyban) tartoznak: a) az egész Szászvárosszék (Szászváros városát hozzávéve); b) az egész algyógyi és almasi járás; c) a keméndi járásból Bábolna, Boj-Folt, Kis Rápolt, Nagy-Rápolt községek; d) az előbbi Alsó-Fehérmegye alvinczi járásából Alsó-Csora és Tartaria községek; e) a losádi járásból Alsó-Városviz, Butsum, Felső-Városviz, Kis és Nagy-Denk, Kosztésd, Losád, Ludesd, Losád-Magura, Martinesd, Páád, Petény, Piski, Répás, Tamáspataka. Tormás és Toti községek.

A maros-lyei kerület (egy kiküldött segédhatósággal Dobrában) az ilyi, láposnyaki és guraszadi három járást foglalja magában.

V. A n.-szebeni törvényhatóság (szász föld) a n.-szebeni, szász-sebesi, megyési, szent-ágothai, segesvári, kőhalmi, szelistei (vagy orlái), besztercei és brassói (Barczaság) kerületekből (székek) áll.

A n.-szebeni kerülethez tartoznak: a) egész N.-Szébenzék (kivéve Alsó- s Felső-Sebes, Colun, Szakadát, Kertz, Földvár, Felek, Porcesed, Rákovicza, Zsittve, Bolkács, Apátfalva,

Boica, Czod, Kis-Talmács, Resinár, Poplaka, Guráro, Orláth, Szecsel, Kákova, Vallye, Szelistye, Teliska, Galys, Sibil, Sinna, Mese, Szászkeresztur, Kis- és Nagy-Ekemező, Miklóstelke és Omlás helységeket, melyek más törvényhatósági kerületekbe kebleztettek be; b) a Hortobágyfalva községrész és a volt Felső-Fehérmegye gezei járásbeli Jánoshegyfalva községe.

A szászsebesi kerülethez tartoznak: a) az egész Szászsebeszék; b) Szerdahelyszék, N.-Ludas és Toportsa községeket kivéve; c) a n.-szebeni székből Sinna és Omlás községek; d) az előbbi alsófehérmegyei, alvinczi járásból Láz, Kápolna, Sugág, Sebeshely, Szecsor és Kákova községek; e) a fenidézett megye kis-enyedi járásából Etselő községe.

A megyési kerülethez tartoznak: a) az egész megyési szék; b) a n.-szebeni székből Kis- és Nagy-Ekemező községek; c) a néhai Felsőfehérmegye boljai járásából Mártonfalva, Mártontelke, Rovás, Sárdor, Salkó, Bolya (Bell) Ingodály (Engethal) községek; d) a hidegvizi járásból, Hidegviz, Mihályfalva, Péterfalva, Szász-Vessződ és Isztina községek; e) az előbbi Küküllőmegye gálfalvi járásából Kis-Balázsfalva, Kis-Sáros és Póstelke községek; f) ugyanazon megyének kundi járásából Darlacz, Somogyom, Gyakos, (Jakobsdorf) és Szász-Almás községek; g) Alsófehérmegye balázsfalvi járásból Szász-Csanád (Scholten) község; h) ugyanazon megye pokfalvi járásából S. rostély és Csicsó-Holdvilág községek.

A szent ágothai kerülethez tartoznak: a) Nagy-Singszék, Kálbor községét kivéve; b) Uj-Egyházszék, kivéve Glimboka községet; c) a n.-szebeni székből Apátfalva községe; d) az eddigi Felsőfehérmegyei büköszi járásból Kövesd, Bükös, Zalatna, Oláh-Ivánfalva és Vecserd községek; e) a gezei járásból Alsó- és Felső-Gezés; f) ugyanazon megye réteni járásból Réten községe; g) Segesvárszékből Hégen, és Nethus községek.

A segesvári kerülethez tartoznak: a) Segesvárszék kivéve Hégen, Nethus és Benne községeket; b) Nagy-Szebenzéből Miklóstelke, Szász-Keresztur és Mese községek; c) az eddigi Felsőfehérmegyeiből és pedig a réteni járásból Fejérgyház, Héjasfalva, Sárpatlak, Volány és Zoltány községek; d) a keresdi járásból Almakerék, Bose, Földszin, Keresd, Rudaly és Szászujfalu községek; e) a volt Küküllőmegyeiből és pedig a nádasi járásból Czikmántor, Pipe, Oláh-Zsákod, Füleltelke, Szénaverős, Szász-Magyaros, Héttur és Nádas, a zágori járásból Hondorf, Domáld, Zágor, Szász-Szt-László, Szász-Szt-Ivány, Szász-Örményes, Kis Szőlös és Szász-Ernye, — és a kundi járásból Kund — és Jövedics helységei.

A kőhalmi kerülethez tartoznak: a) a kőhalmi szék, kivéve Szonna és Oláhtyukos (Gajinár) községeket; b) a volt Felső-Fehérmegyeiből és pedig a pálósi járásból Petek, Pálos és Zsombor községek, a hévízi járásból Volldorf, s végre a réteni járásból Moha községe; c) a segesvári székből Bene községe.

A szelisteyi (v. orláthi) kerülethez tartoznak: a) Szelistye, Szecsel, Vallye, Kákova, Sybil, Teliska, Galis, Prláth, Guráro, Poplaka, Resinár, Czód, Bojta és Kis-Talmács községe a n.-szebeni székből; b) Mág községe és Szecselnek egy része alsó-fehérmegyei kis-enyedi járásból.

A besztercei kerülethez tartoznak: a) az egész besztercei járás; b) volt Szolnok megye bethleni járásból Csepán községe; c) a volt Dobokamegye bögöri járásból Bilak és Sófálva községe; d) ugyanazon volt megyének kerlési járásból Nécz, Szerelfalva, Harina, Galacz, Szent-Jakab, Szász-Czegő, Kerlés, Árokalya és Magyaros községei; e) Nagy-Ida, Pázmós, Vajola, Szász-Péntek, Teke, Batos, Ludvégy, Széplak, Oláh-Ujfalva, Dedrad községek volt Kolozs megye tekei járásából; f) Sz. Régen városa.

A brassói kerülethez tartoznak: Brassóvidék összes községei, hozzávéve az ugynevezett Hétfalut, de kivéve azonban a már ezelőtt Fogarasvidékhez csatolt községeket.

VI. A fogarasi törvényhatóság (Fogaras vidéke) a feleki, fogarasi és türsvári kerületekből áll:

A feleki kerülethez tartoznak: a) az egész porumbáki járás; b) a szombathalvi járásból Alsó-Vist, Bésinbák, Felső-Vist, Dragus és Korb helységei; c) N.-Szeben székből Felek, Szakadát, Porcesed, Felső- és Alsó Sebes, Rakovitz, Kercz, Földvár és Kolun községek; d) az eddigi Ujegyházszékből Glimboka község; e) a volt Felső-Fehérmegye gezei járásból Oláhujfalva község; f) ugyanazon megyének büköszi járásából Rukkur és Gajinár községek.

A fogarasi kerülethez tartoznak (egy kiküldött segédhatósággal együtt Alsó-Veniczén); a) az egész bethleni és venicei járás; b) a szombathalvi járásból Alsó- és Felső-Szombathalva, Kis- és Nagy-Vajdafaalva, Lésza, Ludisor és Pesorita községek; c) Nagy-Sinkszékből Kalbor község; d) a kőhalmi szék-

ből Sóna és Oláhtyukos (Gajinár) községek; e) a volt Felső-Fehérmegyeiből és pedig a büköszi járásból Galacz község, a pálósi járásból Királyhalm és Lonyodár községek, a hévízi járásból Datk, Héviz, Hidegkút, Mátéfalva, Oláh-Bogát községek; f) a mundai járásból Bucsum, Ohába, O-Sinka, Uj-Sinka, Váád, Sakaitza, Mondra és Todoricza községe; g) Fogaras városa.

A türsvári kerülethez tartoznak: a) a mundai járásból Almamező és Holbák községek; b) az egész türsvári járás.

VII. Az udvarhelyi törvényhatóság (Székelyföld) áll: a kézdi-vásárhelyi, sepsi-szentgyörgyi, kovásznai, baróthi, — csik-szeredai, csik-somlyói, gyergyó-szt-miklósi, sz. udvarhelyi, székely-kereszturi, makkfalvi, maros-vásárhelyi, (falusi községek) a dícső-szt-mártoni, felvinczi és maros-vásárhelyi sz. kir. v. kerületekből.

A kézdi-vásárhelyi kerülethez tartoznak: a) kézdi fiókszék minden helységei; b) a volt Felső-Fehérmegyeiből az egész peselneki járás.

A sepsi-szt-györgyi kerülethez tartoznak: a) a sepsi fiókszék összes községei; a volt Felső Fehérmegyeiből a hidvégi járásból kivéve Agostonfalva, Ürmös és Felső-Rákos községeket.

A kovásznai kerülethez az órbai fiókszék minden községei tartoznak.

A baróthi kerülethez tartoznak: a) a miklósvári és bardóci két fiókszék minden községei; b) a volt Felső-Fehérmegye pálósi járásából Alsó Rákos község; c) a hidvégi járás, Felső-Rákos, Agostonfalva és Ürmös községek.

A csik-szeredai kerülethez tartoznak: a) a kászoni fiókszék minden községei; b) az eddigi Csikszék alsó kerületének összes helységei.

A csik-somlyói kerület felső Csikszék mindannyi községeit magában foglalja.

A gyergyó-szt-miklósi kerülethez tartoznak: a) — a gyergyói fiókszék összes községei; b) a volt Tordamegyéből a vécsi járásai Gyergyó-Toplicza községe (minden tartományával).

A székely-udvarhelyi kerülethez a patakfalvi, bögözi, homorod, oláhfalvi és farczádi alszékéhez tartozó összes helységeket tartoznak.

A sz.-kereszturi kerülethez tartoznak: a) a parajdi, etédi, kereszturi és bözödi fiókszék összes községei; b) a volt Felső-Fehérmegyeiből a réteni járásbeli Magyar-Felek és Szederjes községek; c) a volt Küküllőmegyeiből nágosi járásbeli Sárd, Oláh-Andrásfalva, Kis- és Nagy-Bun, Oláh Hidegkút községek.

A makkfalvi kerülethez tartoznak: a) az abádi, jobbágyfalvi, selyei és szovátai alszék összes községei; b) a volt Küküllőmegyeiből, a nádosi járásbeli Balavásár, Kis- és Nagy-Kend és Egrestő községek.

A m.-vásárhelyi kerülethez tartoznak: a) Gálfalva és Káál alszék összes községei; b) a mezőbándi fiókszékbeli községek, kivéve Malomfalva, Sósapatak és Uraly helységeket; c) Sámsond fiókszékbeli községek, Sámsond községét és Mező-Madaras pusztát kivéve; d) a volt Küküllőmegyeiből a teremi járásbeli Kis-Teremi és Teremi-Ujfalva községek.

A dícső-szent-mártoni kerület a volt Küküllőmegye megmaradt részét foglalja magában, és pedig: a) a zágori járásból, Koród, Koród-Szent-Márton, Oláh Solymos, Oláh Szt-László, Széplak és Vámos-Udvarhely községeket; b) a kundi járásbeli Bernard, Bonyha, Danyán, Décsfalva, Felső-Kápolna, Gogán, Gogán Váralja, Harangláb, Héderfája, Szász-Csávás, Lepend és Mikesfalva községeket; c) a gálfalvi járásból Abosfalva, Adámos, Borzás, Csüddöttek, Dícső-Szt-Márton, Dombó, Gálfalva, Királyfalva, Pótsfalva, Sövényfalva és Szőkefalva községeket; d) a radnóthi járásból Kerellő, Kerellő-Szent-Pál, Vidrádszeg, Csapó és Ugra községeket; e) a teremi járásból Buzás-Besenyő, Nagy Teremi, Kis-Cserged, Nagy-Cserged, Somostelke, Laczkód, Gyulas, Erdőalja és Vajdakuta községet.

Az aranyosi (felvinczi) kerülethez tartoznak: a) Aranyosszék; b) a volt Tordamegyéből aranyosi járásból Alsó-Füged, Felső-Füged, Détse, Keresztur, Soós-Szent-Márton és Vajdaszeg községek.

M.-Vásárhely sz. k. város egy külön kerületet képez.

VIII. A régi törvényhatóság (Régenmegye) a görényi sz.-imrei, vajda-szt-iváni, örményesi és Maros-ludasi kerületekből (alispánságok) áll.

A görényi sz.-imrei kerülethez tartoznak: a) a volt Tordamegye vécsi járás, kivéve Toplicza (tartományával) Alsó-Répa és Liget községeket; b) Naszódvidék monori járásbeli Maros-Oroszfalu és Monosfalva községek; c) a görényi járás, kivéve Magyar- és Oláh-Bölkény, Kakuts, Kincses, Szent-Mihálytelke, Sarapháza, Alsó- s Felső-Köher, Alsó- s Felső-Oroszi községeket.

A vajda-szt-iványi kerülethez tartoznak: a) a c. alatt a görényi sz.-imrei kerületből elválasztott helységei; b) a maros-járai és

vajda szatvanyi járások (egészen); c) a szász-régi járás, Szász-Régen városát kivéve; d) Kolozsmegyéből és pedig a nagy nyulási járásból Nagy-Ertse, Faragó, Tants, Szt-András, Harasztos és Szász-Fülpös községek.

Az örményesi kerülethez tartoznak: a) az eddigi kolozsmegyéből a nyulási-járást, kivéve a d) alatt a vajda szatvanyi kerülethez csatolt helységeket; továbbá az örményesi járás (egészen); a tekei járásbeli Barátfalva és Burduló községek; b) a volt Tordamegyéből a pogátsai járásbeli Pogátsa és Mező-Rüts községek.

IX. A naszdói törvényhatóság (Naszód vidéke) áll a naszdói, rodnai és monori kerületekből.

A naszdói kerülethez tartoznak: a) a naszdói és zágrai járás (egészen); b) Szolnok-megyéből a köfarkai járásbeli Köfarka, Szezsárma, Középfalva, Oláh-Nyires községek; továbbá a bethleni járásbeli Oláh- és Magyar-Nemegye, Tóhát, Magosmart, Virágosberek, Koss, Oláh-Némethy, Laska, Prislop és Entradam községek; c) a volt Dobokamegye kerületi járásbeli Alsó-Balázsfalva, Felső-Balázsfalva és Kaila községek.

A rodnai kerülethez (egy kiküldött segédhatósággal Borgóban) tartoznak: a) a szentgyörgyi, rodnai és borgói járásbeli Kusma község.

A monori kerülethez tartoznak: a) gledéni járás, Maros-Oroszfalva és Monosfalva községeket kivéve; b) a volt Dobokamegye borgói járásbeli Alsó- és Felső-Sebes, Ardán, Berlad, Friss, Kis-Budak, Nagy-Sajó, Serling, Simon-telke, Solymos és Várhely község; c) Kolozsmegye tekei járásából Felső-Répa község; d) a volt Tordamegye vétsi járásából Alsó-Répa és Liget községek. (Folytatjuk.)

Szebeni dolgok.

Maager Károly beszéde a vasúti ügyben. Magas ház! Egy férfúrol, a ki ha nem is a nyilvános élet terén öszült meg, de némely éveket a nyilvános élet terén is becsületes tevékenységgel töltött, s a ki ha nyilvános életét illetőleg nem is tart igényt köztszertele (Binder: elnök ur! szót kérek!)... de mint ember a becsületesre különös súlyt fektet, s midőn magamról ez aránylatot állítom el, rólam, magas ház, senki se fogja feltenni, feltehetni, hogy én, a ki előadásom folytán a bizottmány tudósítását, s felirati terét egész összében s részleteiben helyben hagyás és elfogadás végett ajánlám, ma, alig 24 óra múlva a tudósítás ellen beszéljek.

Ha bátor voltam elhagyni előadói széke-met, ez azon okból történt, mivel teljesen a tudósítás értelmében s attól egy hajszálnyira se eltérőleg, de mégis egy oly tárgyról akartam beszélni, mely magában a bizottmányban nem jött szóba. (Halljuk!)

Ismétlem, uraim, hogy én a program minden tételéhez hű maradtam, s a mit ma mondandó vagyok, épp oly nyíltan és határozottan kimondtam volna a bizottmány kebelében is, ha értesülve lettem volna azon tények, azon események felől, melyek ma felszólalni kényszerítettek.

Tények, kinyilatkoztatások ezek ugyanis, a melyeket meghallottam, s a melyek részben már ígyvalva is vannak a kormány felhatalozott kinyilatkoztatásai által, miszerint a kormány azon uton, melyen megindult, mindenestire tovább menend, azaz az arad-szeben-verestoronnyi vonal, a mint június 10-ről kihirdette, megkezdi építtetni, s létesíti és barmiképp lépjen is fel e tartományi gyűlés, szándékán ez mit se fog változtatni.

Ez értesülés, e tapasztalat, s kötelesség-érzetem, hogy mint követ odahassak, miszerint megakadályozassam azt, a mi e ház nagy többségénél nyilvánítása szerint is nem szolgál az ország javára, ez az ok, uraim, miért felszólalok, s a miért előadói széke-met elhagyva, onnan akartam beszélni, a hol mint követnek helyem van.

Feladatul tűztem ki magamnak, uraim, s nincs is más czélem, mint az alkotmányos szempontot kifejezni és én egészen az alkotmány terén foglalkozni állást. (Dr. Deutsch: Szót kérek!)

Többször s különösen ma Herbert ur, Uj-egyház igen érdemes követe által fölemlített, hogy a vaspályaengedélyezés joga fenn van tartva a kormánynak, hogy ez csak a kormányt illeti.

Alkalmasint magam is ismerem az 1854 szeptemberi vasutengedélyezési törvényt, mely szerint a kormánynak joga van engedélyeket osztani. De épp úgy ismerem az octoberi diplomát második szakaszával s a februári patens 10-dik cikkelyével, a hol határozottan kimondatik, hogy ez irányban az illető országok ügyeiben s különösen a vaspályaépítési kérdéseiben a törvényhozás jogát a korona ezután csak közösen a Reichsrathal, s éppen ennek közreműködésével fogja gyakorolni.

Már június 1-én bátor voltam mondani, hogy én, mint nem jogász, a dolgot csak egy

szempontból fogom fel. De úgy hiszem, uraim némileg feljogosítottan érezhetem magamat, hinni, hogy felfogásom helyes. Én azt egyenesen a kormány eljárásából magyarázom ki, mert a m. kormány mind a két vonalt, habár egy comp'x'et egyesítve, ajánlta a m. reichsrathnak, s megengedte, sőt segédkezett nyújtott, hogy saját szemei előtt a reichsrath-bizottmány a felett tanácskozzék: vajon e két vonal közül melyik a fontosabb, melyik válszandó.

Szorosan véve a dolgot, uraim, úgy hiszem végtelenül fontosabb s kimondhatatlanul nagyobb jelentőségű alkotmányos jog, a vonal kijelölésére inkább, mintsem a kamatbiztosítókra nézve gyakorlati befolyást. A kamatbiztosítók csak egy előterjesztett vonal megépítésére szóló helybenhagyás vagy megtagadás lehet következménye, s ha a vonalak kijelölése egyedül a kormánytól függ, s a reichsrathnak nincs semmi szava hozzá, a reichsrathnak az országnak és országképviseleteknek semmi alkalom se nyújtatik objektivitásaikat, szükségüket, igényeiket ez irányban érvényesíteni, akkor, uraim, megvallom őszintén, kénytelen vagyok minden himezés hamozás nélkül kimondani: még mindig absolutus mus gyakorlatilag, habár alkotmányos formában. (Ohó!)

Tudom, uraim, hogy ez elvbaréz még nincs kiküldve; de ki fog küldetni nem itt; nem mi fogjuk azt kiküldeni; hanem ki fog kijelölni a Reichsrathban magában. De ha mi ez elvbarézban részt veszünk, s azt tanácskozá-saink körébe vonjuk, akkor ez elveknak magára az országra lehet visszaható, s lehet, hogy egy a kormány által kegyelt vonal, ha még oly kevéssé is lenne az ország javára, bizonyos tekintetből csak azért is való-sítottatik.

Június 1-őjén ez ügyben tartott, s egyik szónok ur által különösen nevezett beszédem-ben bátor voltam mondani, hogy a kormány ez ügyben részrehajló volt! Nős, uraim, a mit akkor mint követ mondtam, nem habozom most e helyről is ismételni: a kormány rész-rehajló volt, pártállást foglalt el!

Be akarom ezt bizonyítani önöknek, uraim. Majdnem minden helyen, de bizonyára minden oldalán az emlékiratnak, mely a kormá-nyi törvényjavaslathoz mellékelte, az arad-verestoronnyi vonalra nézve a pártnév ki-tűnő, nagy betűkkel olvasható. A kormány kijelentette, hogy az előmunkálatok csak e vonalra nézve vannak meg. S pedig ez nem úgy van! Midőn a bizottmányban előterjesz-tettek a nagy-várak-kolozsvár-brassói vo-nal előmunkálatai, kiittint, hogy ezen előmunkála-tok minden törvényes igényeknek megfelelők. A kormány, a mint erre nézve a Reichsrath-bizottmány január 18-ki ülésében a kereske-delmi ministerium képviselője által kinyilat-koztatá, azon okból is e vonal ellen nyilatko-zott, mivel ehez nincs vállalkozó. Ezer bocsá-natért esedezem, ez sem úgy van; előttem szót dr. Ratin ur igen helyesen jegyezte meg, hogy a Bischofsheim és Hirsch európai bankház építési engedélyt folyamodott; té-hát pénz is van, uraim, a mire ez ügynél elei-től végig oly nagy nyomtaték helyeztetett.

De uraim, s magas ház! Legyen szabad közelebről vizsgálnom azon indokokat, a mik a kormányt arra indíthaták, hogy az arad-szeben-verestoronnyi vonal mellett nyilatkozzék. Ebben egy vaspályaengedélyezésnél főké-p a katonai szempontok vétetek tekintetbe. Azon-ban, midőn a katonai szempontokról beszélek, nem bátorodom itélni, mivel nem vagyok eb-en szakember. De ha Ratin ur tegnapi be-szédében a külügyministerium 1863 dik évi nyilatkozatára hivatkozott, bátor vagyok én is idézni egy a hadügyministeriumnak 1860 november 9-ről kell s a pénzügyministerium-hoz intézett hivatalos nyilatkozatát, melyben kimondatik, hogy a nagy-várak-kolozsvár-tö-visi vonal a Küküllővíggyen al Brassónak ve-zetve katonai szempontból a legelőnyösebb, a verestoronnyi szorosnál tervelt vonal pedig ép-pen katonai szempontból nem előnyös.

De talán kereskedelmi szempontból indul ki a magas kormány? Valóban úgy látszik, mert a kereskedelmi ministerium vezetője 1864 január 15-én a vasuti bizottmánynak adott feleletében csakugyan kereskedelmi te-kinetokről is beszélt; emlegette az Ageitengert, s a jó Isten tudja, mi mindenféle kereskedelmi vonatkozásokat, a melyek mind a szeben-verestoronnyi s Feketetengernek vezetendő vaspá-lya mellett szólnak. Öszintén s kereken ki-mondom, uraim, oly álláspontok ezek, melyek a világkereskedeleme vonatkoznak, de fájdá-lom nem vétetek tekintetbe, hogy Austria mily rendkívül csekély részt vesz a világkereske-delemben. Ott, uraim, az austriai kereskede-lemnek még eddigelő nem volt mit keresnie. Az austriai kereskedelem, a mi a Keletet illeti, ha nem is kizárólag, de főleg Galacznak irá-nyult, s e pont a legtekintélyesebb nemzet-gazdászok szerint kereskedelmi tekintetben Austraia nézve a legfontosabb. És aztán a kereskedelmi ministerium vezetőjének ezen

nyilatkozata a legvilágosabb és a legkiáltóbb ellentétben áll azon kijelentéssel, a melyet 1862 april havában a kereskedelmi ministe-rium öszstanácsa emlékirat alakjában kidol-gozott. Ott, uraim, határozottan kimondatik, hogy kereskedelmi tekintetben mindenkefelett azon vonalnak van előnye, mely N.-Váradról Kolozsvárou, s a Küküllővíggyen át Brassó-nak és a bodzai szorosnak irányozva építtetnek. És ez egy hosszas és alapos tanulmányokra fektetett munkát, melyet én mindenesetre bátor vagyok e tekintetben teljes joggal fontosabbnak nyilvánítani, mint a keresk. ministe-rium vezetőjének nyilatkozatát.

De talán pénzügyi szempontból van szó? Azt mondják, hogy Austria pénzügyiállása most igen megrongált, s hogy Austria kény-telen éppen ez okból az országban legrö-videbb vonalnak adni az elsőseget. Bizonyára, uraim, az arad-verestoronnyi vonal a legrö-videbb; de a mi e rövidséget illeti, a Reichs-rathhoz intézett második nyílt levelemben, melyről követ Rannicher ur ma megemlékezni sziveskedett (Derültsg.), azt mondtam s bá-tor vagyok itt ismételni: „A tüke kisebb ugyan, mert a mértföldek száma is kevesebb; de valamiat alkalman volt fennb megje-gyezni, hogy egy rövidebb vonal, ha a keres-kedelmi közlekedést a birodalmi területől el-vonja és azt mesterségesen idegen terü-etre játssa át, nem igényelheti a rövidebb vonal előnyét; épp úgy ki kell emelnem, hogy pénzügyi szempontból nem látom igazolva, ha Austria tökéje — mely mindenesetre jelenté-keny s csak áldozatokkal lesz megszerezhető — egy oly vállalatba fektetettik, mely a vi-lágkereskedelem régi megszokott irányát más irányba vonja el s egy oly közlekedési irányt alapít, mely a kereskedelmet nem az országba, nem a belföld lehető leghosszabb s termékenyebb vonalára, hanem idegen területre játssa át, csupán azért, mert a kiadás egy számlag cse-kélyebb öszszegét igényel. Ha pénzügyi te-kinetből egy ily szempont jogosult volna, am akkor a dunai fejedelemségekkel való esatlakozási pont Orsovánál feltalálható; ak-kor semmi szükség új vaspályára, semmi szükség tökére, de nem is lesz semmi se téve arra, hogy a kereskedelem és világforgalom benn az országban emelkedhessék.“ Imé, ezek volna-nak a pénzügyi tekintetek!

De, magas ház, talán maga az ors-ág irányában tekintetekről van szó? E tekin-teket képviselni az irányadó helyen, az er-délyi udv. korlátnokság feladata. Az udv. kor-látnokság, a mint tudom, most az arad-sze-ben-verestoronnyi vonalat pártolja, de vala-mint a kereskedelmi ministerium épp oly szembezőkő ellentétben áll azon erdélyi udv. korlátnoksággal, mely ezeltől két évvel me-rőben ellenkező véleményét hangoztatott, mely-ben éppen az ország érdekében éppen a n.-várak-kolozsvár-brassói vonalt nyilvánítá leg-előnyösebbnek, mint a mely az ország min-den érdekeit s minden irányban kielégíti. Itt kiderül, hogy mindazon tekintetek, a melyek vaspályák építésénél s erre való engedélyek megadásánál fontosak, nem szólnak a vörös-toronnyi vonal mellett.

Mi lehet oka tehát, uraim, hogy a magas kormány mégis e vonalt pártolja a másik fe-lt, s hogy azt, kimondom öszintén és ke-reken, nem alkotmányos uton valóítani akar-ja, holott a mint Wittstoeck követ ur tegnap igen helyesen megjegyzé, a még tavaly öszszellt tartományi gyűlés minden lehető al-kalommal kijelentette, azt alkotmányos uton kívánja megoldva látni.

Uraim! sokkal nagyobb tisztelettel visel-tetem a m. kormány iránt, sokkal bensőbben meg vagyok győződve, hogy ő Felsége kor-mánya s maga ő Felsége a császár is a kor-mánya alatt álló tartományoknak csak javát czélozza, hogysem azon hitre térhetnék, hogy a kormányt szeszély, önkény vezérelhetné. El kell ezt fogadnom, fel kell tennem, hogy a kormány mindenesetre magasabb czélatok ál-tal vezéreltetik eljárásában. De mik ezen ma-gasabb czélatok? Valjon valóban olyanok-e azok — kérdenem kell magamtól, mint kép-viselőtől — olyak-e, hogy azoknak egy egész ország érdekeinek, ha nem is feláldoztatniok, de miattok mégis mindenesetre nagymérték-ben háttérbe szoríthatniok kellessék? Mert, uraim, habár ma az udv. korlátnokság egyik tagja, b. Friedenfels, biztosított is arról, hogy az első megépítendő pálya marad egyetlen, s ezt senki sem hozta kétségbe, de ez mégis egy oly nézet, oly állítvány, melynek ellen-kezőjéről az udvari tanácsos nem győzött meg, hogy t. i. e vaspálya sok időköz az egyetlen marad. Ha tehát egyetlen marad, ha segély-ző-pályájának kell lennie, mely az országot az inségből kisegítse, akkor, uraim, a tarto-mányi gyűlés kötelessége odahatni, hogy e vaspályának oly irány adassék, mely valóban megfelel az ország érdekeinek.

Mit akarunk mi, uraim, feliratunkkal? E kérdést tevéim magamnak, midőn tényekről értesültem, miszerint alig remélhetjük, hogy a kormány lemondjon szándékáról; kérdém:

lesz-e a feliratnak óhajtott eredménye vagy sem? És imé, uraim, felhivom önök figye-lmét az ajánlattétel iránti alkudozásokról szóló kihirdetésre, a hol kimondva áll, hogy nem az alkotmány 13 §-ye alapján, nem is segé-lyező közmunka végett, hanem az 1854 sep-temberi vasutótörvény alapján fogja a kormány kiadni az építési engedélyt. Ezen jogot, hogy az ajánlatok benyújtására kitézött határidő után a kormány az engedélyt megadhassa, e jogot a kormány a „Wiener Ztg.“ jun. 22-ki esti lapjában közölt vezércikkkel védelmezi, a hol kimondja, hogy egy különösen kedvező combinatio, melyet nem volt szabad felhasz-nálatlanul elszalasztania, arra ösztönöz, hogy alkudozásra lépjen a hitelintézet és a tisza-i vaspálya vállalkozóival. Reméli, hogy a reichs-rath, mikor elibe fog terjesztetni, illetékességi körében nem fog vonakodni attól, hogy azt helybenhagyja és méltányolja. Az egészből a jön ki, magas ház, hogy okunk van félni, miszerint nem sokára egy épp oly bevégzett tényről, a verestoronnyi esatlakozási pont tényéről állandunk szemben, valamint ma azon bevégzett tény előtt állunk, hogy a kormány hozzáfogott az arad-álvinci vonal építéséhez, s ez oly tény, a melyet többé nem lehet meg-dönteni.

Ha egy ily tény, uraim, a közelebről öszszelendő reichsrath elibe terjesztetik, egy tény, melyre nézve a kormány kijelenti, hogy esőbírderése alapján ez s e vállalkozóval már meg is egyezett, s már ki is adta az építési engedélyt, akkor, uraim, a legjobb uton va-gyunk, hogy a legfontosabb ügyben, a hol az ország és birodalom képviselete alkotmá-nyos befolyását érvényesíthetné, nem alkot-mányos, hanem közigazgatási uton kormá-nyoztassunk.

Még egy kérdésre kell felelnem uraim, egy kérdésre, melyet magam elibe tűztem. Mik azon okok, a miknél fogva a kormány feltette magában, hogy e vaspályát itt a leg-komolyabban kivizsi? Mondám, hogy szeszély, önkény nem lehet, méltányos voltam a kor-mány iránt, elismervén, hogy minden bizony-nyal magasabb szempontok és czélok által vezéreltetik. De, uraim, a hol nincs ok, nincs megfogható valami, a hol egy kormány nem lép a birodalmi képviselet elibe indokaival s nem mondja: ez s ez okból látom jobbnak, hogy e vonal építessék, ott, uraim, szabad-jon a nép szavát is meghallatni, s elfogadni, hogy a valódi okot is eltalálta, felismerte. A mennyiben Bécsben értesülhettem, a kormány czélja az arad-szeben-verestoronnyi vonal kivi-telével abból áll, hogy ezzel a birodalmi al-koztmányt kivigye. A kormány, röviden szólva, az erdélyi vaspályát politikai czélokra kívánja felhasználni, a val politikai tökéit akar csinálni. (Ohó!) Valjon ez-e a helyes eszköz, valjon egy vaspálya araváló-e, hogy egy ország legnevezetesebb anyagi érdekeinek feloldozá-sával államczélokra használtassék fel, ennek megítélését a magas házra bízom. De nem hagyhatom szó nélkül, uraim, hogy egy szó-nok által itt tegnapi kifejezett nézet van na-gyon is elterjedve, hogy az erdélyi vaspályá-val loyális érzületet akartak jutalmazni. En ezt alkotmányos szempontból s a birodalom érdekében nem hagyhatom helyben, s mint képviselőnek kötelességem ellene nyilatkozni. Ily kétséges helyzetben, uraim, számunkra nem marad fen egyéb vigasztaló remény, mint az, hogy jogaink, óhajtsáink és igényeinket a reichsrath oltalmazni fogja a kormány rész-rehajlása ellenében. Egy birodalmi képviselet-nek, uraim, nem csak az a feladata, hogy valamennyi ország képviselői ott megjelenje-nek s az egésznek javáról és előmeneteléről gondoskodjanak, hanem a birodalmi képvise-letnek kötelessége minden egyes koronaország érdekeit oltalmazni, akár egy másik korona-ország, akár maga a kormány támadja meg ez érdekeket.

Én, uraim, nem teszek új indítványt, és pedig főleg azon okból, mivel egy indítvány czélja egyéb nem lehetne, mint valamit hoz-zzáadni, vagy megváltoztatni magát a feliratot. E felirat pedig ő Felségéhez lévén intézve, ugyhiszem ezek nem illenek belé.

S hogy, uraim, miért tartottam lelkiisme-retheli kötelességemnek az ügyet így sző-nyegre hozni, megmondom, azért, hogy az eddignél hathatósabban, határozottabban, éle-sebben legyen a kormánynak odamondva, mi-szerint ez nem az alkotmányos út, nem azon ösvény, melyen az ország java előmozdítatik, s a kormány rábírássék, hogy szűnjék meg tovább menni ez uton.

Remélem, hogy a mi itt mondatik, eljut a kormány fülébe, de egyszersmind felebbe-zést akartam kimondani a reichsrathhoz, hogy ha öszszellt, s körében az erdélyi vaspálya ügye tanácskozás alá kerül, hadd tudja meg, mi mozdítá elő az ország érdekeit, s hadd tudja meg: mi az a mit az ország éppen nem óhajti! (Bravo!)

KÜLÖNFÉLÉK.

— A mint Szebenből értesítettek ottan gr. Crenneville ö magá megérkezését s 14 magyar regalista kinevezését várják naponként.
— A mint a „P. Nap.“ írja a pesti jótékony négyelet 600 forintot küldött az erzsébetvárosi árvázkarosultak részére. A nemességlet ily szépen viszonyozza a lelkes örmény város testvéri szeretetét, mely a magyar inségesek részére nemcsak részvételt 1200 forintot adományozott vala.

— Nem régiben küldöttük szét lapunk mellett a „Kolosvári naptár“ előfizetési felhívását, melyre ezennel annyival is bátrabban hívhatjuk fel a közönség figyelmét, mert a mint értesülünk ez az eddig ismert naptárak közt a legnagyobb, de legértelmesebb és legújabb legutányosabb lesz. A naptár szerkesztője k. Papp Miklós a többiek között a következő eredeti dolgozatokat nyert már eddigelő is naptára számára: Szabó Károlytól „Egy történeti tanulmányt Kolozsvár multjából. Isidora, P. Szathmari Károly, Balázs Sándor, Patáki Ferenczről elbeszéléseket. Szilágyi Sándortól, Bornemisza Annától közleményeket. Kovári Lászlóltól életrajzokat. Isidora, Dózsa, Szász Béla, Szász Domokos, Szász Gerő, Mentovics, Medgyes Lajos, Hori Farkastól költeményeket. Egy eredeti, sehol nem közölt ószékely balladát Gálfi Sándor gyűjteményéből, bölöni Farkas Sándor naplóját, mely már magában oly érdekes, hogy bizony egyedül is fölíri a naptár árát, gróf Bethlen Jánostól az erdélyi nemzeti színház történetét, a lovensenyek haszna és keletkezési történetét Hal mágyi Sándortól. Utelirásokat Gyertyánu fi István székely-udvarhelyi tanár ügyes tollalól, napló töredéket b. Bánfi Zoltántól, a helybeli kisegítő pénztár szervezete ismeretét Gáman Zsigmondtól, humoresket Gyarmathi Miklós, Réthi, és Jonástól, természetuományi cikkeket Brassai Sámuel, pávai Vajna Elek, b. Huszár János, gr. Lázár Kálmántól, ipar és gazdasági cikkeket Sámí László, Berde Áron és Nagy Ferencz tanár uraktól.

Ezeket kívül számos apróbb cikkeket, hasznos tudvalókat, a legközérdekűbb hivatalos rendeletek, tisztí ezimtar, a vásárok pontos kimutatása és hirdetési rovat, mely a legutányosabban eszéköl minden hirdetést, bármily kicsi vagy terjedelmes legyen az. Megrendelési ára csak 80 kr. tehát oly olcsó, minő még soha sem volt ily terjedelmes naptár.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, jul. 2. A „Morningpost“ Bismark miniszerelnöknek egy iratát közli gróf Goltzhoz: Az orosz czár, írja Bismark, a porosz király a hercegségek kérdésében a maga erkölcsi s esetlegesen anyagi támogatásáról biztosította; azonban oly véleményben van az orosz czár, hogy az oldenburgi nagyhercegnek elismerése kölcsönös érdek. Bismark ur jóllehet maga személyre nézve oldenburgi érzelmű, mégis ez indítványt a királyi családnak az augusztburgi herceg iránti rokonszenve miatt alig tartja kivihetőnek. Oroszország biztosítékot kíván a skandináviai unio ellen. Az orosz czár az északi hatalmak között létrejövendő teljes egyetértésnek a szükségességet emeli ki, azt óhajtja, hogy az osztozó hatalmak a lengyel kérdést mint kirekesztőleg belligyet nyilatkoztassák ki, s birtokaik kölcsönös biztosítása alapján szerződést kössenek. Poroszország még nem egyezett belé, mindazonáltal a fenntebbieket úgy tekinti, mint előzményeit az ezutáni alkudozásoknak.

London, jul. 2. A tegnapi alsóházi ülésben Palmerston sajnálatát nyilatkoztatta ki a felett, hogy félreértetett Russel lord azon minapi megjegyzése, hogy a német hatalmak biztosításaira nem lehet támaszkodni. Russel lord nem akart megsérteni senkit se, hanem azt kifejezni, hogy a német hatalmak több ízben nem vihettek keresztül az ellenállhatlan nyomás miatt becsületes szándéku törekvéseiket. Russel lord nem célzott senkinek a személyére.

Francoiaország. A francoiaországi sajtó általában kárhóztatja az angol kormány magatartását. Francoiaország, mond a „Pays“, mindig következetes maradt azon elvekhez, melyek a császári politika alapját képezik; Európa meglehet ma győződve, hogy ez elvektől Francoiaország sem a háború, sem a conferentia alatt nem tért el. Ellenben Anglia legott a vizsál kezdetekor részrehajló álláspontot választott, még pedig olyat, hogy a vizsálkodó felek mindenek ellenében támadónak tűnhetett fel; egyiket mint másikat majd hízlegessékek halmozta, majd erőszakossággal és kevélyen fenyegette. Azzal kecsgettette magát, hogy megmenti Dániát ha Németországra rájleszt s viszont lecsendesítheti vélte Németországot, ha Dániának felelmet okoz. Mintegy feladatának tűz ki: felkölteni a szenvedélyeket, súlyosítani a követeléseket. Arassa már most, a mit vetett, Koppenhágában a bizalmatlanságot és ellenszenvet, s Frankfurt, Berlin és Bécsben a gyűlöletet s tán megvetést. Oszátláryése lehet a fájdalom és a szégyen, hogy ígéretei ezentul épp úgy nem vétetnek

iszámba, mint fenyegetései. — Azt mondani, írja az „Opin. Nat.“, hogy Anglia csak akkor avatkozik be, ha Koppenhágát megszállnak, vagy ha Keresztély király fogolylá tételnek, annyi mint közvetve tudatni a német hatalmakkal, hogy mindent merhetnek félelem nélkül, annyi mint nekik engedni nemcsak Schleswiget, hanem Jütlandot is, szóval: ez oly eredmény, mely inkább illelnek a harlequinek szinpadához, mint a brittek parlamentjéhez, kivált ha még hozzá gondoljuk, hogy egy dán hercegnek az aristokratikus Anglia trónjának zsámolyán ül.

Olaszország. Garibaldi, mint a „G. C.“ Napolyától jun. 25-ől értesül, Ischia-ban betegge lő. Orvosai tudatják, hogy összelödőzőtt lábának magásra fokozódott érzékenysége következtében a legnagyobb kiméletre van szüksége. Tisztelgéseket jóideig nem fogadhat el. Nelon orvos Párisból táviratitg hozzá hivatott.

Dánia. Koppenhága, jun. 30. (Estve.) A hadügyminiszer ma a következőket hirdeti: A ma reggel 8³/₄ órakor kelt jelentés szerint a mi csapataink a Höruphaaf-on tuli álmósaikból harcrolva visszahúzódtak volt. Innen tovább nem úzte az ellenség, mire a csapat osztály jó rendben egész Kekenisig (Alsen délkeleti földnyelvén) vonult vissza. Az ellenség ma éjjel 1¹/₂ óra tájban Lysnabel és Wicleyig nyomult elő, mely időben a mi csapataink hajóra szálltak volt.

A „ministerium“ ma délről a következő jelentést teszi közzé: „Rolf Krake“ pánczélos hajónak kemény csatája volt a nélkül, hogy lényeges károkat szenvedett volna. Az alseni öbölben állomásozott hadihajók közül a „Hertha“ gőzös, továbbá a „Willameos“ ágyu-dereglye két ágyunaszáddal az öbölből kievezték, ellenben más két ágyunaszádot s egy ágyusszákat a levegőbe kellett reppíteni, nehogy az ellenség kezébe kerüljenek. Az őrség megmentetett. A „Hertha“ „Willameos“ és a két ágyunaszád 1000 embert szállítottak át Alsen északi oldaláról Fauborgba. (Kikötő város Fuhnen sigeiten). Egy későbbi sürgöny Lekenikből tudatja, hogy a „Friderik VI.“ sorhajó tegnap este 7 órakor csapatokkal megakva Lyoe hoz (kisded sziget Alsen és Fühnen között) megérkezett. A „Bellona“ fregat rakhajó hasonlólág csapatokkal terhelve Fauborgba evezett.

Belgium. Brüssel, jul. 2. A mai „Independance Belge“ jelenti: Francoiaország az oldenburgi nagyherceg igényei iránt nagyon ellenséges indulattal viseltetik, melyeket Orosz és Poroszország titkos egyetértése eredmények tekint. Oldenburg, tudakozódására azt a választ kapta Francoiaországtól, hogy Fran-

coiaország, ha a nagyherceg a hercegségekek népsége által a trónra meghívatik, a népesség akaratját tiszteletben fogja tartani; jogilag azonban az augusztburgi és glücksburgi házak igényei az orosz, Wasa és oldenburgi házak igényeivel előbbiak.

Ázsia. Bombai, jun. 9. Az afghanistani emir testvérét meggyőzte, a ki angol területre menekült. Az emir jelenleg a más testvérei ellen nyomul elő.

Ujabb. Cuxhafen, jul. 3. Tiz hadihajó — köztük két nagyobb — láttak az éjszakai tengeren.

Hivatalosan jelentik: A „Salamis“ angol avisogózs itt, a vesztgári kikötőben állomásozik.

Altona, jul. 3. Az „Alton. Nachr.“ Rend-sburgból 2-ől jelenti: Az itteni austriai tábori kórházból 100 ágy requiráltatott a nyugoti partvidékre.

A „Schlesw. Holst. Ztg.“ szerint a hadifoglyok közt számos schleswigiek vannak, kik többnyire szabadon bocsáttattak.

Augustenburg, jul. 2-án. Egy dán hadihajó tegnap néhány golyóit vetett a sonderburgi hidra; azonban semmi kárt sem okozott.

Berlin, jul. 2. A „Nordd. Allg. Ztg.“ jelenti: Kekenis felsziget tegnap a dánok által odabagyatott, s ott még 11 beszegzett ágyu került kézre.

A „Nat. Ztg.“ szerint Kuhn hajóskapitány a porosz északi tengeri hajóraj főnökévé neveztetett ki. A szövetséges hajóraj főlöti főparancsnokság Wallerstorf austriai ellennadmiráltnál maradt.

Az orosz trónörökös ma este érkezik ide. Stockholm, jul. 1. Egy kis flotta indult ki tegnap innen, a legújabbban megérkezett erősítések támogatása végett, a Stockholm bejárásainál, Waxholm, s Södertelgenél levő erődítményeknél.

Koppenhága, jul. 2. A hadügyminiszter közhírré teszi, hogy a dánok tegnap 2 óra tájban kifutítotték Alsen szegétét; a kekenisi felszigeten visszahagyott csapatok s hadiszerek tegnap este szintén Fühnen szigetére érkeztek. Az ellenség előbb a kekenisi ágyutelepek ellen tört, de visszaveretett. Steinmann tük. a vesztéseget 2500—3000 főre teszi.

Bécsibörze *Julius 6-án:* Nemzeti kölcsön 80.90. 5%. Metalliques 72.25. Bank-részvény 783.—. Hitel-részvény 192.—. Váltó Londonra 115.50. Ezüst 113.75. Arany 5.52.

1860-diki Állam kölesőn 97.15.
Julius 3-án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarország 74.25. Erdélyi 72.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

Hirdetmény.

(172) Az aláírások a „VICTORIA“ tüzéskarmetű társulat részvényeire f. é. július 5-én megkezdődtek, s mintan a részvét kedvezőnek mutatkozik, az aláírások f. é. augusztus 15-kén be fognak záratni.

Az aláírás történik a társulat ideiglenes irodájában Kolozsvárt, belső középütea 457. házszám alatt — továbbá: Bogdán István, Gáll János, Kiss Mór, Folly Mihály és Stein János kereskedő uraknál, a hol bővebb felvilágosítást is nyerhetni.

A „VICTORIA“ tüzéskarmetű társulat alapító bizottmányától.
Kolozsvárt, július 7-kén, 1864.

(169) **Pályázat tanító alomásra.** (1—2)
A nagyenyedi Egyház-megyében Felvinczen 250 o. é. frt fizetés mellett a **tanító alomásra pályázás** hirdettetik. A pályázási idő tart **július 17-ig**, míg a pályázni kívánók legyenek szivesek bizonyítványukat az illető egyházközségi előjárósághoz elküldeni.

(171) **Kiadó vendéglő.** (1—4)
Károlyfejérvárt a „NAPHOZ“ ezimzett vendéglő folyó év Szt-Mihály napjától kezdve 3 vagy több évekre haszonbérbe kiadandó. Értekezni lehet bérmentes levélben a tulajdonosnővel özv. Sárdi Gergelynővel Károlyfejérvárt.

(173) Ezennel tisztelettel jelentem, hogy f. é. **september hó folytán** itt Kolozsvárt a belső monostorutczában, a hajdani Kriebl-féle ház nál

óra-kereskedést és műhelyet

nyilandok. Miután azt mindennel, mit egy ily üzletől várhatni, fel akarom szerelni, útnak indultam, hogy a legelső bel- és külföldi óra-gyárakkal összeköttetést eszközöljek, s visszatértem után azonnal tudatni fogom üzletem megnyitását.

Kolozsvárt, júliusban, 1864.

BABOS SÁNDOR, órás.

(163) **Tisztelettel tudatom** (3—3)
e város nagyérdemű közönségével, hogy „**Stámpa András**“, ki egy ideig az itten „**STÁMPA TESTVÉREK**“ cég alatt fennálló czukrászatot kezelte, s kit jelenleg a közvélemény előtt valami „feladás vádjá“ terhel, czukrászatunk kezelésétől már több hetekkel ezelőtt kilépett és azt alólított ez évi május óta átvettem s lehető legnagyobb pontossággal folytatandom.

Ezen czukrászat kezelésében történt változást annyival inkább kívánom nagyérdemű, minden rangú közönség figyelmébe ajánlani, mert tapasztalom, hogy a kilépett Stámpa András személyével össztevesztve, az ellene nyilvánuló vélemény. következtében erkölcsileg és anyagilag ártatlanul sujtatnék és a nagyérdemű közönség eddig tapasztalt pártolásától én fosztatnék meg.

Kolozsvárt, június 28. 1864.

STÁMPA ANTAL.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutczá 74 sz.)

(168)

Felhívás.

(2—3)

Néhai gróf Tholdy Lajos örökösei nagy részétől én alólirt fel vagyok szólítva, egy közös családi öszvegyvetel elintézésére. Ezen fel-zólításnak, illetőleg megbízásnak engedve, felhivom ezennel néhai gróf Tholdy Lajosnak apai, és anyai egyenes örököseit a végett, hogy folyó év **augustus hava 6-dik napjára**, kolozsvári szálláson (Szécsenyi Berde-ház) magok, vagy felhatalmazottjaik által, annyival inkább megjelenni sziveskedjenek, mivel ez alkalommal, a néhai gróf hagyatékát érdeklő, legfontosabb kérdések lesnek családilag tárgyalandók.

Kolozsvárt, június 30-kán, 1864.

M. N. Zsombori Zsombori Elek.

(170) **DEMJÉN és SEBES** könyvkereskedésében Pesten megjelent, s minden rendes könyvárusnál kapható:

(Kolozsvárt: Stein Jánosnál és Demjén Lászlónál.)

Gyógytan Története

rövid kivonatban.

Irta **Fekete Lajos**, Orvostudor, Kisújszállás város rendes oryosa, a kir. magyar természet tudományi társulat rendes tagja. 8-rét, 248 lap. Ára **1 frt 40 kr.**

FAJKELETKEZÉS,

az embernek helye a természetben és régisége. Irta **Rónay Jácint**. 8-rét, 280 lap. (ábrákkal) Ára **2 frt 50 kr.**

TRÉFÁS VERSEK GYŰJTEMÉNYE,

a magyar költészetből összeszedte, **Zilahi Károly**. n. 12-rét, 261 lap.

Ára **1 frt**, kötve **1 frt 20 kr.**

NÖVÉNYHONOSÍTÁS.

Irta **KATONA DIENES**, számos éjszakamerikai növényekkel és technologiai közlésekkel meg bővített harmadik kiadás. Kiadta **Kodolányi Antal**. (8-rét 68 lap.) Ára **40 kr.**

Irodalmi Hirdető 1864-re.

Megjelen egy előre időhöz nem kötött folyó számokban. Első főcélul tűzte ki mindon ujonan megjelenő magyar nyomtatvány ezimének, s egyéb külsőségeinek lehető legteljesebb öszeállítását, közlését. **Előfizetés egész évre csak egy forint**, s megküldetése bármely könyvkereskedés által eszközölhető.